

Sygn. akt III AUa 814/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Sędziowie:	SA Krzysztof Szewczak (spr.) SO del. do SA Elżbieta Wojtczuk
Protokolant: st. prot. sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2018 r. w Lublinie

sprawy H. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji H. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 19 czerwca 2017 r. sygn. akt IV U 936/16

oddala apelację.

Elżbieta Wojtczuk Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska Krzysztof Szewczak

III AUa 814/17

UZASADNIENIE

Dwoma decyzjami wydanymi odpowiednio w dniu 19 lipca 2016 r. oraz w dniu 8 lutego 2017 r., znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił H. P. przyznania prawa do emerytury, ponieważ wnioskodawca nie udowodnił, że posiada według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r., co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

W odwołaniach od obu tych decyzji wnioskodawca domagał się ich zmiany poprzez ustalenie prawa do emerytury, po uprzednim zaliczeniu okresów urlopów bezpłatnych, z których korzystał w okresie zatrudnienia w Spółdzielni (...)w P. od dnia 17 stycznia 1991 r. do dnia 12 listopada 1996 r., ponieważ podlegał wówczas ubezpieczeniu społecznemu rolników, co potwierdzają decyzje Prezesa KRUS.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. w odpowiedziach na odwołania wnosił o ich oddalenie, podnosząc przy tym, że wnioskodawca H. P. na dzień 1 stycznia 1999 r. nie posiada udokumentowanego ogólnego stażu ubezpieczeniowego w wymiarze co najmniej 25 lat.

Sąd Okręgowy na podstawie art. 219 k.p.c. zarządził połączenie obu spraw do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Wyrokiem z dnia 19 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w Zamościu oddalił odwołania oraz w istocie nie obciążył wnioskodawcy obowiązkiem zwrotu organowi rentowemu kosztów procesu.

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd I instancji ustalił, że wnioskodawca H. P., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 10 maja 2016 r. wniosek o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie oświadczył, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Organ rentowy decyzją z dnia 19 lipca 2016 r. odmówił przyznania H. P. prawa do emerytury w obniżonym wieku, ponieważ nie uwodnił on posiadania, według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r., okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze co najmniej 25 lat. ZUS uznał, że ubezpieczony udowodnił 17 lat, 4 miesiące i 13 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 6 miesięcy i 11 dni okresów nieskładkowych, a także okres uzupełniający (praca w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 roku życia w okresie od dnia 20 maja 1972 r. do dnia 10 lipca 1977 r.) w wymiarze 5 lat, 1 miesiąca i 22 dni. Organ rentowy uznał zatem za udowodniony ogólny staż ubezpieczeniowy łącznie w wymiarze 24 lat, 3 miesiące i 24 dni. ZUS nadto uznał, że wnioskodawca udowodnił okres 17 lat, 4 miesiące i 3 dni pracy w szczególnych warunkach jako kierowca ciągnikowy w Spółdzielni (...) w P. (dział VIII, poz. 3, pkt 1 uchwały nr(...) (...) z dnia 14 czerwca 1983 r.)

Prezes KRUS dwoma decyzjami z dnia 12 września 2016 r. na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 oraz 16 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników stwierdził podleganie wnioskodawcy ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresach korzystania z urlopów bezpłatnych w(...)w P. od dnia 17 stycznia 1991 r. do dnia 31 grudnia 1994 r. oraz od dnia 3 stycznia 1995 r. do dnia 12 listopada 1996 r.

Kolejną decyzją z dnia 8 lutego 2017 r. organ rentowy ponownie odmówił prawa do emerytury, ponieważ wnioskodawca nie udowodnił posiadania, według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r., co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. ZUS, po korekcie urlopów bezpłatnych, ustalił ogólny staż ubezpieczeniowy łącznie w wymiarze 24 lat i 16 dni.

Sąd Okręgowy dalej ustalił, że wnioskodawca H. P. pracował w Spółdzielni (...)w P. od dnia 11 lipca 1977 r. do dnia 15 października 2002 r. na stanowisku kierowcy ciągnikowego. W tym okresie korzystał z wielu urlopów bezpłatnych w tym m.in. w okresach od dnia 17 stycznia 1991 r. do dnia 31 grudnia 1994 r. oraz od dnia 3 stycznia 1995 r. do dnia 12 listopada 1996 r. (wykaz urlopów) i wówczas pracował w gospodarstwie rolnym swojej żony, ale za te okresy nie opłacał składek ani w ZUS ani w KRUS.

Sąd I instancji obdarzył wiarą zeznania żony wnioskodawcy, z których wynika, że jako rolnik prowadziła gospodarstwo rolne w S. oraz, że mąż, po godzinach pracy w Spółdzielni(...), pracował w tym gospodarstwie.

Sąd Okręgowy zacytował następnie treść przepisów art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2016 r., poz. 887 ze zm.) oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), w których zostały określone warunki nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach.

Sąd I instancji podkreślił, że w sprawie niniejszej bezsporne jest, że wnioskodawca osiągnął wymagany wiek emerytalny wynoszący dla mężczyzn 60 lat, posiada ponad 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach (udowodnił 17 lat, 4 miesiące i 3 dni pracy w takich warunkach) oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Okolicznością sporną jest natomiast to czy posiada on, według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r., wymagany ogólny staż ubezpieczeniowy w wymiarze co najmniej 25 lat.

Zdaniem Sądu Okręgowego organ rentowy prawidłowo nie zaliczył do ogólnego stażu ubezpieczeniowego okresów urlopów bezpłatnych, z których H. P. korzystał w okresach od dnia 17 stycznia 1991 r. do dnia 31 grudnia 1994 r. oraz od dnia 3 stycznia 1995 r. do dnia 12 listopada 1996 r., będąc wówczas zatrudnionym w Spółdzielni (...)w P.. Urlop bezpłatny nie jest okresem świadczenia pracy, zgodnie z art. 174 § 2 k.p. nie wlicza się go do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze. Za okres korzystania przez pracownika z urlopu bezpłatnego nie są odprowadzane składki do ZUS. Okres urlopu bezpłatnego nie może być również uznany za czasowe pozostawanie bez pracy w rozumieniu art. 6 ust. 2 pkt 6 ustawy emerytalnej, ponieważ w tych okresach wnioskodawca nie poszukiwał pracy.

Sąd Okręgowy uznał, że wskazane przez ubezpieczonego okresy urlopów bezpłatnych, z których korzystał w trakcie zatrudnienia w (...) w P., nie mogą zostać zaliczone do stażu emerytalnego jako okresy uzupełniające w rozumieniu art. 10 ust.1 pkt 1 ustawy z emerytalnej, ponieważ zgodnie z tym przepisem zaliczeniu do stażu ubezpieczeniowego podlega jedynie taki okres ubezpieczenia rolniczego, za który zostały opłacone przewidziane w odrębnych przepisach składki. W sprawie niniejszej bezsporne było, że w tych okresach nie zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Wnioskodawca opłacił składki za cały 1988 r., ale ten rok został uznany jako okres zatrudnienia (...) w P.. Sąd Okręgowy miał na uwadze, iż w dacie rozpoczęcia korzystania z urlopów bezpłatnych (17 stycznia 1991 r.) obowiązywała już ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1991 r., przez co w sprawie niniejszej nie jest adekwatne orzecznictwo sądowe odnoszące się do przepisów poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz.U. Nr 32, poz. 140) oraz ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (t.j. Dz.U. 1989 r., Nr 24, poz. 133 ze zm.).

Sąd Okręgowy zaznaczył, że w sprawie niniejszej należy stosować przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. obowiązującej w okresie, w którym przypada to ubezpieczenie. Ustawa nie przewiduje zwolnienia od opłacania składek w okresach korzystania z urlopów bezpłatnych w czasie podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu.

Do zaliczenia spornych okresów do ogólnego stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy nie ma również zastosowania art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej, ponieważ był on w tych okresach małżonkiem rolnika (art. 5 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników), a nie domownikiem (art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników). Sąd Okręgowy dodał, że domownicy rolnika przed dniem 1 stycznia 1983 r. nie byli objęci ubezpieczeniem społecznym rolników, zaś po tej dacie również istniał w stosunku do nich obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

Organ rentowy na podstawie powołanego wyżej art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej zaliczył wnioskodawcy do ogólnego stażu ubezpieczeniowego, jako uzupełniający, okres 5 lat, 1 miesiąca i 22 dni (od dnia 20 maja 1972 r. do dnia 10 lipca 1977 r.) pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, po ukończeniu 16 roku życia.

Zdaniem Sądu Okręgowego brak było podstaw do zaliczenia wnioskodawcy do ogólnego stażu ubezpieczeniowego urlopów bezpłatnych, których pracodawca (...) w P. udzielił mu w okresach w okresach: od dnia 17 stycznia 1991 r. do dnia 31 grudnia 1994 r. oraz od dnia 3 stycznia 1995 r. do dnia 12 listopada 1996 r., ponieważ nie opłacał w tych okresach żadnych składek, zarówno na pracownicze ubezpieczenie społeczne, jak i na ubezpieczeniu społeczne rolników. W tych okresach wnioskodawca nie był również zwolniony ustawowo z opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca nie wykazał posiadania, według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r., okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze co najmniej 25 lat. Oznacza to, że ubezpieczony nie spełnił wszystkich przesłanek prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, bliżej określonych w powołanych wyżej przepisach art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2016 r., poz. 887 ze zm.) oraz § 4 rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w

szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), które muszą być spełnione łącznie i tym samym nie nabył prawa do wcześniejszej emerytury.

Powołując się na te wszystkie okoliczności Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.

Apelację od tego wyroku wniósł ubezpieczony H. P.. Zaskarżając wyrok Sądu I instancji w całości wnioskodawca zarzucił mu naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na:

a/ przyjęciu, że okres, za który zostały umorzone składki przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, nie może być zaliczony do stażu pracy H. P.,

b/ uznaniu, że okresy korzystania przez wnioskodawcę z urlopów bezpłatnych (od dnia 17 stycznia 1991 r. do dnia 31 grudnia 1994 r. oraz od dnia 3 stycznia 1995 r. do dnia 12 listopada 1996 r.) nie mogą być zaliczone jako uzupełniające do ogólnego stażu ubezpieczeniowego uprawniającego do emerytury, podczas gdy Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego objął go w tych okresach ubezpieczeniem społecznym rolników.

Apelant z ostrożności procesowej zarzucił również naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 231 k.p.c. poprzez pominięcie faktu, że w okresie od 17 stycznia 1991 r. do 12 listopada 1996 r. objęto go ubezpieczeniem społecznym rolników.

W konsekwencji tych zarzutów apelant wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury oraz o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów procesu obejmujących koszty zastępstwa adwokackiego za obie instancje, ewentualnie o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Ustalenia Sądu I instancji i wyprowadzone na ich podstawie wnioski Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne. Sprawia to, że nie zachodzi potrzeba powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych oraz dokonanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku interpretacji przepisów prawa mających zastosowanie w sprawie niniejszej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 października 1998 r., II CKN 923/97 – OSNC 1999, z. 3, poz. 60; z dnia 12 stycznia 1999 r., I PKN 21/98 – OSNAP 2000, nr 4, poz. 143; z dnia 20 stycznia 2000 r., I CKN 356/98 – LEX nr 50863; z dnia 7 kwietnia 2004 r., IV CK 227/03 – LEX nr 585855; z dnia 20 maja 2004 r., II CK 353/03 – LEX nr 585756; z dnia 17 lipca 2009 r., IV CSK 110/09 – LEX nr 518138; z dnia 27 kwietnia 2010 r., II PK 312/09 – LEX nr 602700).

W apelacji wnioskodawcy H. P. przedstawione zostały zarówno zarzuty naruszenia prawa materialnego, jak i procesowego. W tym miejscu należy zauważyć, że prawidłowość zastosowania lub wykładni prawa materialnego może być właściwie oceniona jedynie na kanwie niewadliwie ustalonej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Skuteczne zatem zgłoszenie zarzutu dotyczącego naruszenia prawa materialnego wchodzi zasadniczo w rachubę tylko wtedy, gdy ustalony przez sąd pierwszej instancji stan faktyczny, będący podstawą zaskarżonego wyroku, nie budzi zastrzeżeń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1997 r., II CKN 60/97 – OSNC 1997, z. 9, poz. 128).

W pierwszej kolejności należy więc się odnieść do przedstawionego w apelacji (z ostrożności procesowej) zarzutu naruszenia art. 231 k.p.c. poprzez pominięcie faktu, że w okresie od 17 stycznia 1991 r. do 12 listopada 1996 r. objęto wnioskodawcę ubezpieczeniem społecznym rolników. Stosownie do ostatnio powołanego przepisu sąd może uznać za ustalone fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, jeżeli wniosek taki można wyprowadzić z innych ustalonych faktów (domniemanie faktyczne). W sprawie niniejszej bezsporne jest, że w okresie od 17 stycznia 1991 r. do 12 listopada 1996 r. pracodawca wnioskodawcy (Spółdzielnia (...)w P.) udzielił mu urlopów bezpłatnych w okresach od dnia 17 stycznia 1991 r. do dnia 31 grudnia 1994 r. oraz od dnia 3 stycznia 1995 r. do dnia 12 listopada

1996 r. Trafnie Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na to, że tych okresów, zgodnie z art. 174 § 2 k.p., nie wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze. Bezsporne w sprawie niniejszej było również to, że ubezpieczony w spornych okresach pracował w gospodarstwie rolnym swojej żony, ale wówczas nie został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego rolników i nie opłacił za te okresy składek na to ubezpieczenie. Wbrew odmiennemu zapatrywaniu wyrażonemu w apelacji, Sąd I instancji miał na uwadze, że Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego dwoma decyzjami z dnia 12 września 2016 r. stwierdził podleganie H. P. ubezpieczeniu społecznemu rolników w spornych okresach od dnia 17 stycznia 1991 r. do dnia 31 grudnia 1994 r. oraz od dnia 3 stycznia 1995 r. do dnia 12 listopada 1996 r. Sąd Okręgowy wskazał jednocześnie, że przyczyną niezaliczenia spornych okresów do ogólnego stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy było nieopłacenie składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Z tych względów zarzut naruszenia art. 231 k.p.c. nie mógł być uznany za trafny.

Za chybiony należało również uznać zarzut naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2017 r., poz. 1383 ze zm.), zwanej dalej „ustawą emerytalną”. We wstępie do dalszych rozważań w tym zakresie należy stwierdzić, że Sąd Okręgowy trafnie wywiódł, że zgodnie z art. 184 ustawy emerytalnej ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r. uzyskują prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie tej ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym oraz posiadają niezbędny okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ostatnio powołanej ustawy (tj. 25 lat dla mężczyzn). Warunek odpowiednio długiego okresu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze został określony w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Okres ten winien wynosić co najmniej 15 lat, a sama praca musi być wymieniona w wykazie A tego rozporządzenia, a obok tego ma być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (§ 2 ust. 1 rozporządzenia). Emerytura ta przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa. W tym miejscu należy z całą mocą podkreślić, że warunki prawa do emerytury w obniżonym wieku, bliżej określone w art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej muszą być spełnione łącznie. Niespełnienie choćby jednego z nich sprawia, że ubezpieczony nie nabywa prawa do tego świadczenia.

Sąd I instancji, powołując w/w przepisy prawa materialnego, jasno uzasadnił, z jakich względów ubezpieczony H. P. nie nabył prawa do emerytury w obniżonym wieku. Nie udowodnił on bowiem posiadania według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r. okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze co najmniej 25 lat. Konstatację tę Sąd Apelacyjny uznał za prawidłową.

Istota sporu w sprawie niniejszej sprowadzała się do oceny, czy okresy pracy H. P. od dnia 17 stycznia 1991 r. do dnia 31 grudnia 1994 r. oraz od dnia 3 stycznia 1995 r. do dnia 12 listopada 1996 r., w których korzystał z urlopów bezpłatnych udzielonych przez jego pracodawcę Spółdzielnię (...)w P. i pracował w gospodarstwie rolnym jego żony, za które to okresy nie zostały zapłacone składki na ubezpieczenie społeczne rolników, mogą być zaliczone do ogólnego stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy.

Stosownie do art. 10 ust. 1 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się, traktując je jak okresy składkowe:

- 1/ okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,
- 2/ przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
- 3/ przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia.

Oba sporne okresy (od dnia 17 stycznia 1991 r. do dnia 31 grudnia 1994 r. oraz od dnia 3 stycznia 1995 r. do dnia 12 listopada 1996 r.) przypadają już po wejściu w życie obecnie obowiązującej ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o

ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. 2017 r., poz. 2336 ze zm.). Oznacza to, że możliwość zaliczenia tych okresów do ogólnego stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy należy rozpatrywać na gruncie powołanego wyżej art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 października 2006 r., I UK 73/06 (LEX nr 950606), zawarte w art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odesłanie do odrębnych przepisów należy rozumieć jako warunek wywiązania się z obowiązku nałożonego przez te przepisy na rolnika podlegającego ubezpieczeniu. Okresy pracy rolniczej traktuje się jako składkowe, jeżeli w czasie podlegania zaopatrzeniu emerytalnemu rolników (od 1 stycznia 1978 r.), a następnie ubezpieczeniu społecznemu rolników (od 1 stycznia 1983 r.) ubezpieczony opłacał składki na to ubezpieczenie, ewentualnie mając ukończone 16 lat prowadził gospodarstwo, tj. był rolnikiem przed 1 lipca 1977 r. lub pracował w gospodarstwie rolnym, tj. miał inny status niż rolnik przed 1 stycznia 1983 r., gdyż od tej daty rolnicy mieli obowiązek opłacania składek również za domowników. Innymi słowy, na podstawie powołanego przepisu (art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej), przy ustalaniu prawa do emerytury nie ma możliwości uwzględnienia, jako okresów składkowych, okresów pracy w gospodarstwie rolnym przypadających po 1 stycznia 1983 r., jeżeli za te okresy nie zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne rolników.

H. P. w sprawie niniejszej domagał się zaliczenia do swego ogólnego stażu ubezpieczeniowego dwóch okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, przypadających po dniu 1 stycznia 1983 r., a mianowicie okresów: od dnia 17 stycznia 1991 r. do dnia 31 grudnia 1994 r. oraz od dnia 3 stycznia 1995 r. do dnia 12 listopada 1996 r. Jednocześnie nie wykazał, że w tych okresach opłacił należne składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Z powołanych przez Sąd I instancji oraz w apelacji dwóch decyzji (obie wydane w dniu 12 września 2016 r.) Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wynika, że wnioskodawca w spornych okresach podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników i ciążył na nim obowiązek opłacenia składek na to ubezpieczenie. Jednocześnie w obu tych decyzjach Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził, że „składki za w/w okres uległy przedawnieniu”. Konsekwencją przedawnienia należności z tytułu składek jest, że nie mogą być już one dochodzone. Tak więc wskazane w decyzjach Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników nie mogą być uwzględnione jako okresy składkowe do ogólnego stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, ponieważ za te okresy nie zostały opłacone składki przewidziane w odrębnych przepisach.

W tym miejscu należy dodatkowo podnieść, że przepisy obowiązującej w spornych okresach i aktualnie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. 2017 r., poz. 2336 ze zm.) nie przewidują ustawowego zwolnienia od obowiązku opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Ustawa ta nie zawiera odpowiednika art. 40 ustawy z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz.U. Nr 32, poz. 140), który stanowił, że rolnik, który rozpoczął prowadzenie gospodarstwa rolnego przed ukończeniem 35 lat życia, zwolniony jest od obowiązku opłacania składki przez okres pierwszych 5 lat gospodarowania. Taki okres ustawowego zwolnienia od obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników jest traktowany jako okres składkowy, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 stycznia 2003 r., II UK 51/02 – OSNP 2004, nr 7, poz. 127 oraz z dnia 19 marca 2010 r., II UK 249/09 – LEX nr 599733).

Dodatkowych argumentów przemawiających za przedstawioną wyżej wykładnią art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej dostarcza treść art. 6 pkt 14 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. 2017 r., poz. 2336 ze zm.), który stanowi, że ilekroć w ustawie jest mowa o okresach podlegania określonego ubezpieczeniu społecznemu – rozumie się tylko takie okresy, za które opłacono przewidziane w odpowiednich przepisach składki na to ubezpieczenie, chyba że w myśl tych przepisów nie istniał obowiązek opłacania składek.

Reasumując należy stwierdzić, że wnioskodawca H. P. nie wywiązał się z obowiązku opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne rolników za w/w sporne okresy, co w konsekwencji było przeszkodą do uzupełnienia ogólnego stażu ubezpieczeniowego (emerytalnego) o te okresy na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej.

Zaskarżony wyrok odpowiada więc prawu, a apelacja wnioskodawcy jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Z przedstawionych wyżej względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.